

MEHANSKO VAROVANJE V ARHIVSKI PRAKSI

Zlatko Vezjak *

UDK: 930.25

Zlatko Vezjak: Mehansko varovanje v arhivski praksi. Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor 7/2008, str. 221-232.

Izvirnik v slovenščini, izvleček v slovenščini in angleščini, povzetek v angleščini.

Mehansko varovanje dokumentarnega in arhivskega gradiva je pogoj, da ga zavarujemo pred izgubo ali okrnitvijo ter pred dostopom nepooblaščenih oseb in ga s tem ohranimo za bodoče rodove. Osnovno mehansko varovanje zagotavljata že prostor in zgradba, oprema (varnostne omare, blagajne in varnostni prostori v kombinaciji s protivlomnimi javljalnimi napravami) pa daje jamstvo, da bo ta cilj tudi dosežen.

UDC: 930.25

Zlatko Vezjak: Mechanical Protection in Archival Practice. Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving. Conference Proceedings, Maribor 7/2008, pp. 221-232.

Original in Slovenian, abstract in Slovenian and English, summary in English.

Mechanical protection stands for the fact that a certain product (archival cabinets, safety cabinets and rooms, safes) disables access to its content to unauthorized people. The most important criterion when choosing a suitable manner of mechanical protection of documentary and archival material is its value and importance.

Ključne besede: mehansko varovanje, arhivske omare, protivlomne javljalne naprave, blagajne, ognjevarne kartotečne omare.

1. POJEM MEHANSKEGA VAROVANJA

Mehansko varovanje pomeni, da izdelek (arhivska omara, varnostna omara, blagajna, varnostni prostor) onemogoča nepooblaščenim osebam dostop do vsebine, ki je shranjena v varnostnem vsebniku. Najpomembnejše merilo izbora ustreznega načina mehanskega varovanja dokumentarnega in arhivskega gradiva je njegova vrednost in pomembnost.

2. NAČINI MEHANSKEGA VAROVANJA

2.1. ARHIVSKE OMARE

Arhivska omara - Model AO

Arhivska omara je varjene izvedbe z dvokrilnimi vrati, ki se odpirajo do 105°.

Desna vrata so opremljena z ročajno cilindrično ključavnico (z dvema ključema).

Nosilci na stranicah omare omogočajo poljubno prestavljanje polic v razmaku 50 mm.

* Zlatko Vezjak, univ. dipl. inž. strojništva, PRIMAT d. d., Industrijska 22, SI-2000 MARIBOR, Slovenija.

Notranja oprema: 4 police

Arhivska omara

Model št.	Zunanje mere (V x Š x G)	Notranje mere (V x Š x G)	Teža (cca. kg)	Štev. naročila
AO - 920	1950 x 920 x 420	1850 x 910 x 380	60	874
AO - 1200	1950 x 1200 x 420	1850 x 1190 x 380	70	875

ARHIVSKA OMARA Z DRSNIMI VRATI

Arhivska omara je namenjena arhiviranju raznovrstne dokumentacije. Omara je varjene izvedbe z drsnimi vrati s poglobljenim ročajem.

Vrata se zaklepajo s cilindrično ključavnico z dvema ključema. Drsna vrata predstavljajo prednost, saj je s tem bistveno zmanjšan potreben manipulativni prostor.

Omare so opremljene s policami. Nosilci na stranicah omare omogočajo poljubno prestavljanje polic po višini. Omara se lahko postavi na podstavek z nivelirnimi nogicami. Višina podstavka je 150 mm.

Arhivske omare z drsnimi vrati

Model	AO-DV2	AO-DV3	AO-DV5	PODSTAVEK
Zunanje mere: višina x širina x globina/ mm	750 / 1200 / 420	1090 / 1200 / 420	2000 / 1200 / 420	150 / 1200 / 420
Notranja oprema: št. polic	1	2	4	/
Šifra	871	872	873	899

3.2. OGNJEVARNE KARTOTEČNE OMARE - DIPLOMAT

Testirana pri Švedskem nacionalnem inštitutu za testiranje in raziskave "SP", skladno z metodo Nordtest NT Fire 017, kar zagotavlja 60-minutno zaščito papirne dokumentacije pred ognjem pri temperaturi 1000° C, ter padcem omare z višine 9,15 m.

Omara je namenjena urejenemu odlaganju visečih map in kartotek dimenzij formata A4.

Dodatna notranja oprema (zabojčki) omogoča tudi shranjevanje formata A5 ležeče (2 zabojčka prečno na predal). Vsak predal je popolnoma izoliran, kar omogoča, da se zadrži širjenje ognja iz predala, ki je ostal odprt, v zaprte predale. Predali imajo vdolben ročaj ter teleskopska vodila, ki omogočajo lahko manipulacijo za celotno globino predala. Zaklepajo se centralno, s cilindrično ključavnico.

Ognjevarna kartotečna omara - Diplomat

3.3. VARNOSTNE OMARE

Konstrukcija: ohišje je dvostenske izvedbe. Prostor med stenama je zapolnjen z lahkim mineralnim polnilom po DIN 4102. Vrata so izvedena s požarno pripiro in opremljena s tesnilom. Tečajna stran vrat je izvedena z varovalnim previsom. Skriti tečajniki omogočajo odpiranje vrat za 180°.

Trosmerni zaporni mehanizem zaklepa varnostna mehanska ključavnica kvalitetnega razreda A po CEN, ali po posebnem naročilu mehanska kombinacijska ključavnica.

Izbirna oprema: police, prestavljive po višini na vsakih 30 mm; vgradni trezor VO-A višine 300 mm, ki je montažno vgrajen. Vrata trezorja so opremljena z dvosmerno cilindrično ključavnico; izvlečni okvir, izvlečne police.

Varnostne omare

IZMERE									
MODEL	Zunanje dimenzije (mm)			Notranje dimenzije (mm)			Teža cca (kg)	Polic kom.	Število naročila
	Višina	Širina	Globina	Višina	Širina	Globina			
VO-A	1950	930	520	1780	820	405	205	4	142434
VO-A/1	1580	600	520	1410	490	405	135	3	145117
VO-A/2	1220	600	520	1050	490	405	110	2	155557
VO-A/3	860	600	520	690	490	405	87	1	155558
VO-A/4	1950	1200	520	1780	1090	405	235	4	155559

VARPRIM

Varnostne omare VARPRIM so protivlomne omare - nivo varnosti je opredeljen z varnostno stopnjo S1 po evropskem standardu EN 14 450 oziroma slovenskem standardu SIST EN 14 450.

Ognjeodpornost: DIN 4102.

Notranji tečajniki omogočajo odpiranje vrat za 180°.

Zaporni mehanizem: trosmerni, ki ga zaklepa visokokvalitetna varnostna ključavnica po evropskem standardu EN 1300 - stopnja A. Zaporni mehanizem in ključavnica so varovani s protivrtalno zaporo.

Varprim

Standardno zaklepanje: 1 ključna ključavnica z 2 ključema.

Izbirno zaklepanje: mehanska kombinacijska ključavnica, elektronska kombinacijska ključavnica, po želji 2 ključavnici po izbiri kupca.

Standardna notranja oprema: police, prestavljive po višini v razmaku 30 mm.

Izbirna oprema: vgradni trezor višine 300 mm (dvovratni modeli) ali 180 mm (enovratni modeli) z dvosmerno cilindrično ključavnico, izvlečni okvir, izvlečni predal in izvlečna polica.

IZMERE									
MODEL	Zunanje dimenzije (mm)			Notranje dimenzije (mm)			Teža	Polic	Št. naročila
	Višina	Širina	Globina	Višina	Širina	Globina	cca. (kg)	kom.	
VP-1950/930	1950	930	520	1780	820	405	215	4	180596
VP-1580/600	1580	600	520	1410	490	405	145	3	180597
VP-1220/600	1220	600	520	1050	490	405	120	2	180598
VP-860/600	860	600	520	690	490	405	95	1	180599
VP-1950/1200	1950	1200	520	1780	1090	405	245	4	180600

Polica

Izvlečni okvir z delilcem

Izvlečni predal

Izvlečna polica

*Vgradni trezor (VP 1950/930-1200,
H=300 mm)*

*Vgradni trezor (VP 1580-1220-860/600,
H=180 mm)*

Notranja oprema Varprim

3.4. BLAGAJNE

Oblike mehanskega varovanja so se skozi čas spreminjale. Danes jih opredeljujejo EVROPSKE NORME CEN (Comité Européen de Normalisation) -EN 1143-1.

V Primatu smo uspeli razviti serijo izdelkov, ki ustrezajo tem visokim evropskim standardom. Poimenovali smo jo STARPRIM.

Po varnostni stopnji jih razvrščamo v pet skupin - v pet stopenj po evropski normi.

Zaupajte jim. Vašim dragocenostim bodo zagotovile varnost tudi ob najbolj nepredvidljivih dogodkih.

- Štirismerni zaklepni mehanizem z masivnimi okroglimi zapahi 40 mm.
- Pripira med vrati in ohišjem, opremljena z izolacijskim trakom za zaščito proti požaru.
- Priprava za sidranje je serijsko izvedena tako, da omogoča tudi namestitev trgalnega senzorja.
- Police, predstavljive po višini na vsakih 25 mm.
- Masivni tečajniki omogočajo odpiranje vrat do 180°.
- Vzorčni rednik DIN 821-D1-80 (b1=75 mm) omogoča dobro in pregledno zapolnitev blagajne.

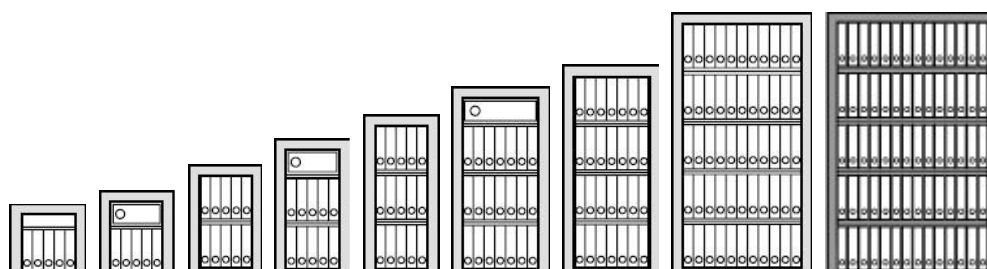
Blagajne STARPRIM - alpha, beta, gamma

IZMERE									
MODEL	* Zunanje dimenzije (mm)			Notranje dimenzije (mm)			Masa	Volumen	Največja kapaciteta rednikov
	Višina	Širina	Globina	Višina	Širina	Globina	cca (kg)	cca (l)	
ALPHA									
1015/N	410	335	300	343	275	180	55	17	-
1025/N	410	415	345	343	355	225	75	27	-
1035/N	410	415	425	343	355	305	85	37	4
1055/N	585	415	425	518	355	305	105	56	4 ⁺
1075/N	585	515	425	518	455	305	120	76	6 ⁺
BETA									
1095/N	770	515	425	703	455	305	155	97	12
1120/N	940	515	425	873	455	305	180	121	12 ⁺
1180/N	1120	515	495	1053	455	375	225	180	18
1240/N	1120	665	495	1053	605	375	260	239	24
1310/N	1120	765	535	1053	705	415	295	310	27 ⁺⁺
GAMMA									
1535	1850	840	580	1720	730	415	495	521	45 ⁺⁺
**1780	1850	1190	580	1720	1080	415	665	770	70 ⁺⁺

- * Zaradi izbora različnih ključavnic se zunanja globina lahko poveča do 60 mm.
- ** Izvedba z dvokrilnimi vrati.
- Standardna izvedba zaklepanja:
1 mehanska ključna ključavnica po EN 1300 stopnje A.
- Vgradnja dveh ključavnic ni možna pri modelih ALPHA.
- Dodatni izbor ključavnic, notranje in dodatne opreme je razviden iz preglednice za blagajne STARPRIM.
- + Dodatni prostor po višini.
- ++ Dodatni prostor po globini.

MODEL

Zaplnitev z redniki

**Značilna pomanjkljivost: Tla, kamor postavimo blagajno
/Blagajne so slabo pritrjene v tla - Vlomilci odpeljejo celotno blagajno/**

Ni potrebno, da blagajno pritrdimo z verigo, pravilna pritrditev blagajne v tla pa je zelo pomembna - s tem preprečimo, da vlomilci blagajne enostavno ne odpeljejo.

Pri tem je potrebno upoštevati ne samo pravilni pritrdilni material, ampak tudi primerno talno podlago, kamor postavimo blagajno.

3.5. PROTIVLOMNE JAVLJALNE NAPRAVE

Protivlomne javljalne naprave z eno samo izjemo ne izboljšajo mehanske protivlomne odpornosti omar ali blagajn.

Te naprave imajo nalogo zaznavati posege, ki lahko oziroma ki bi lahko privedli do protipravnega odprtja vsebnika in odtujitve njegove vsebine.

Te naprave imajo dodatno nalogo, da zaznajo poseg v njegovi začetni fazi in tako sprožijo alarm. Intervencija varnostnih služb in policije je tedaj hitrejša in učinkovitejša.

- Akustični (šumni) senzor - zaznavanje značilnih šumov
- Trgalni senzor - zaznavanje trganja sidrnih pritrditev

Trgalni senzor

- Magnetno stikalo vrat - zaznavanje položaja vrat
- Stikalo zapaha ključavnice - zaznavanje položaja ključavnice
- Stikalo pokrova/vrat zapahnega prostora - zaznavanje neavtoriziranega odpiranja pokrova ali vrat zaklepne mehanizma
- Razdelilec s stikalom pokrova - zaznavanje neavtoriziranega odpiranja pokrova razdelilca
- Zaporni element - prisilno krmiljenje ključavnic
- Alarmna centrala - po definiciji je alarmna centrala naprava za sprejem, presojo, prikaz in posredovanje sporočil in informacij o vlomnih poskusih, sabotazah in motnjah na varnostnih vsebnikih.

Sporočila in informacije izhajajo iz zaznav senzorjev in stikal, ki so vgrajeni v varnostnem vsebniku. Alarmna centrala je vedno locirana na drugem mestu, nikoli v varnostnem vsebniku samem.

Ker alarmna centrala običajno povezuje več varnostnih omar, blagajn, bankomatnih blagajn in trezorskih prostorov, jo obravnavamo posebej.

3.6. VARNOSTNI IN TREZORSKI PROSTORI

3.6.1. MODULPRIM

TREZORSKI PROSTOR V MODULNI GRADNJI - SODOBNA REŠITEV

Povečani obseg dragocenosti, ki jih je potrebno varno deponirati, je osnova za gradnjo trezorskih prostorov.

Modulna gradnja trezorskih prostorov je sistem gradnje iz industrijsko proizvedenih elementov, ki se sestavijo na mestu uporabe.

Sistem modulne gradnje trezorskih prostorov ima vrsto prednosti v primerjavi z masivno gradnjo.

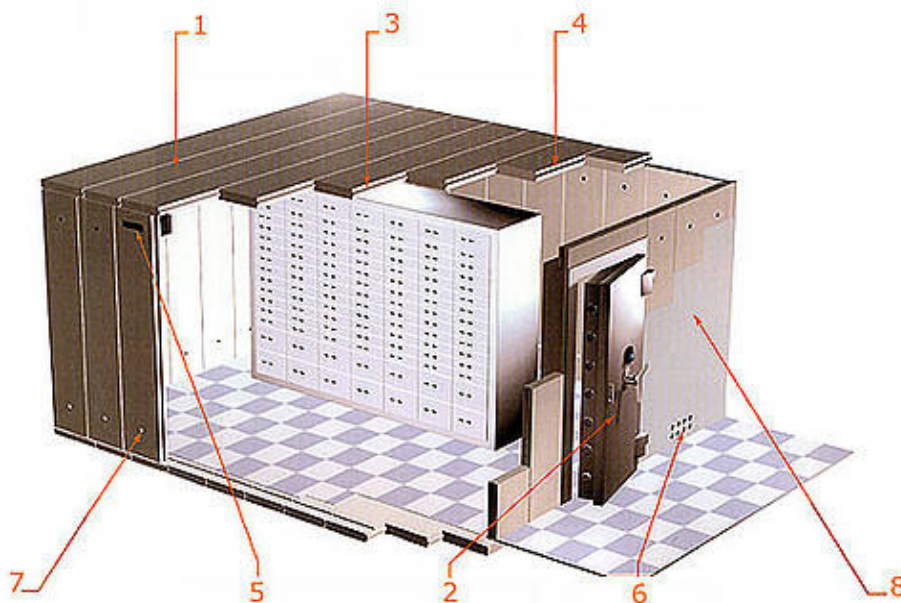
EVROPSKI STANDARD - VARNOSTNE STOPNJE

V zadnjih letih so se varnostno-tehnične zahteve stalno povečevale. To je bil razlog za uvedbo enotne evropske kontrole in certifikacijske zakonodaje, ki je poenostavila delo uporabnikom in prodajalcem - evropski standard EN 1143-1.

Ta standard je prevzela tudi Republika Slovenija (SIST EN 1143-1).

Standard opredeljuje protivlomne varnostne stopnje, katerih osnova je protivlomna vrednost, merjena v odpornostnih točkah (RU=Resistant Unit).

Sistem Modulprim nudimo v različnih varnostnih stopnjah, tako da lahko kupec izbere optimalno rešitev za svoje potrebe.

Trezorski prostor v modularni gradnji

3.6.2. MASSIVPRIM

Trezorski prostor v masivni gradnji - klasična rešitev za doseganje visoke stopnje varnosti.

Masivna gradnja trezorskih prostorov je sistem gradnje na osnovi predhodno izdelanih varnostnih armaturnih elementov, ki se na gradbišču vgradijo med statično armaturo in zalijejo z betonsko mešanico.

Betoniranje prostora opravi izbrani izvajalec po natančnih navodilih in pod kontrolo podjetja PRIMAT.

Gradnja trezorskih prostorov MASSIVPRIM:

- gradnja se vrši pri novogradnjah in adaptacijah že obstoječih zgradb v kletnih prostorih ali spodnji etaži, če zgradba ni podkletena,
- varnostni armaturni elementi MASSIVPRIM se pri montaži medsebojno zavarijo, opažijo, zalijejo z betonom visoke trdnosti in s tem integrirajo v zgradbo,
- izvedba je trajna in je kasneje ni mogoče seliti,
- čas montaže varnostnih armaturnih elementov je bistveno krajši kot postavitve statične armature in vseh ostalih gradbenih del, zato sistem MASSIVPRIM ne podaljšuje roka gradnje objektov.

Gradnja trezorskega prostora Massiveprim v slikah:

Polaganje talne varnostne armature

Varnostna in statična armatura trezorskega prostora, pripravljena za opaženje in nato zalitje z betonsko mešanico

Trezorski prostor po zalitju z betonsko mešanico in razopaženjem

Postavitve in montaža trezorskih vrat

Postavitve varnostne in statične armature se opravljata sočasno

Postavitve in montaža stenskih varnostnih armatur

UPORABLJENA LITERATURA

- *gradivo PRIMAT d. d.*

SUMMARY

MECHANICAL PROTECTION IN ARCHIVAL PRACTICE

Mechanical protection of documentary and archival material is one of the conditions for preventing its loss or damage and also access of unauthorized people. Basic mechanical protection is already assured with a suitable room and building, however equipment (safety cabinets, safes and safety rooms in the combination with anti-burglar alarm systems) gives the guarantee, that this goal will be achieved.